

Р е ц е н з и я
на дисертационен труд
на

Нели Недева – Илиева

„КОНЦЕРТНИЯТ РЕПЕРТОАР ПО КИТАРА И МУЗИКАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА
УЧЕНИКА“

За придобиване на научно-образователната и научна степен „Доктор“
по научна специалност 05.08.02
„Музикознание и музикално изкуство“

от Доц. д-р Албена Кехлибарева

Разработката на представения дисертационен труд на Нели Недева-Илиева се състои от увод, три глави, като първа глава от 6-та до 53 страница има 7 подглави, а 6-та подглава отделно е с три подразделения, втора глава от 53-та до 67 страница с 6 подглави, трета глава – от 67 до 189 страница също се състои от 6 подглави, заключение от 3 страници, библиографска справка от 6 страници или общо 198 страници.

Цитираната литература включва 86 заглавия на кирилица и латиница, 12 заглавия на латиница от интернет и други интернет източници.

Докторантката изрично подчертава още в увода, че цялата разработка на дисертацията ѝ се базира върху педагогическия ѝ опит в обучението по китара на ученици от различни възрастови групи, върху българския и световен концертен педагогически опит и върху становищата на именити български китаристи като проф. Панайот Панайотов, доц. Ал. Пумпалов, Л. Хараламбиев и други.

Целта на дисертационния труд е да се диагностицира степента на музикално развитие в различните възрастови периоди от обучението по китарар както и да се изследват възможностите за овладяване на

концертния репертоар в обучението по китара. За осъществяването на тази цел докторантката си поставя седем конкретни задачи, формулирани по следния начин:

1. Да се разгледат в литературните източници музикалното развитие на учениците във възрастовите периоди при обучението по китара в средните училища по изкуствата.

2. Да се проследи структурата на музикалността, музикален слух и неговата основна форма на проявление – мелодически слух, основни музикални способности – ладов, метроритмичен усет и музикално-слухови представи.

3. Да се изследва концертния репертоар за китара по епохи и жанрове, интерпретационни и изпълнителски проблеми.

4. Да се определят критерии и показатели за диагностика на музикалното развитие на учениците във възрастовите периоди в обучението по китара.

5. Да се приложат адекватни диагностични методи за установяване равнището на музикално развитие на учениците.

6. Да се извърши количествен и качествен анализ на получените резултати.

7. Да се анализират пиесите от проведените концерти, изисквани от докторската програма.

Деликатно е отбелязан и момента на влизането на България в Европейския съюз и съхраняването на българската идентичност, като това налага включването на българската музика и фолклор с неговата красота и многообразие както в образователния процес, така и в концертните програми.

В Глава първа, подточка първа дисертантката разглежда психолого-педагогическа характеристика на учениците от 1-ви – 12-ти клас,

разделени в три основни подгрупи – начална училищна възраст от 1-ви до 4-ти клас, пубертетна възраст – от 11 до към 15 годишна възраст и ранно-юношеска възраст от 16 до 18 годишна възраст. Според наблюденията на авторката целия този процес завършва с мотивация за дейност, разгръщане на творческото въображение, укрепване на волята и проявяване на важни нейни черти като активност, решителност, смелост, самокритичност, съдържаност, издържливост, самовзискателност. В подглава втора са представени подробно литература и автори към заниманията на всяка възрастова група и постепенното овладяването на позициите, единичен и двоен гриф, а и по индивидуална преценка овладяването на тремоло; разгеадо; орнаменти; сложни флажолети; тамбур и други ефекти при китарата. Четвърта подглава е посветена на основните музикални способности като ладовия усет, метроритмичния усет и натрупването на слухов опит, без които би било невъзможна методичната работа с обучаващите се. В подглава пета дисертантката провежда интересни изследвания на базата на разговори и анкети с ученици от различните възрастови групи, както и с техни родители. Подглава шеста с нейните допълнителни подразделения и подглава седма прави констатации-проверки върху основните показатели за установяване на степента на музикалното развитие във възрастовите периоди при обучението по китара и достига до интересни изводи, които имат социална значимост за учебната и изпълнителска дейност на бъдещите професионалисти, не само за учащите се в НУИ „Добри Христов“, Варна, а и за тези в цялата страна. Обучението и в трите възрастови групи достига неминуемо до разширяване на естетическия кръгзор на учащите и това налага от само себе си познания, които дисертантката дава в Глава втора “Композитори от епохата на Барока до съвремеността”. В подточка Първа на тази глава са представени интересни детайли от традициите на италианската, френската

и немската барокова школа за китара, като са акцентирани композиторите Гаспар Санс, Робер дьо Визе, Джироламо Фрескобалди и Йохан Себастиан Бах. Композиторите романтици на XIX век са представени в следващата позглава и в нея са артикулирани един значителен набор от имена на Д. Агуадо, М. Каркаси, Н. Кост, Ф. Карули, А. Диабели, М. Джулиани, Л. Леняни, Й. К. Мерц, Ф. Молино, Ф. Сор, Н. Паганини, Х. Аркас, Х. Брока, Дж. Регонди, Фр. Тарега. В тази глава дисертантката сякаш разгръща своите вътрешни заложиби на изследовател, прави аналогии, с композитори от различни стилови направления, дори с такива, граничещи към други епохи. В подглава трета са представени трима композитори, оставили най-ярки следи в литературата за китара – Августин Бариос Мангорé, Ейтор Вила-Лобос и Хоакин Турина. С познание е отделено и полагаемото се място на композиторите от втората половина на XX век – Хоакин Родриго, Лео Брауер, Роланд Диенс като това става в четвърта подглава. На композитора, на когото докторантката посвещава цяла своя концертна програма – Марио Кастелнуово Тедеско е посветена подглава пета. В подглава шеста са представени най-известните съвременни български композитори за китара като Росен Балкански, Николай Йорданов, Атанас Уркузунов, Георги Харизанов, Николай Пеев, Станислав Хвърчилков, Георги Моравски, Васил Бележков, Петър Керкелов.

Глава Трета има някаква по-детайлирана реминисцентна функция спрямо глава Втора, като този път са разглеждани отделни творби и транскрипции на вече споменатите автори от епохата на Барока – глава трета, първа подглава; на композиторите романтици – в глава трета, подглава втора; на композиторите от първата половина на XX век – подглава четвърта, подглава пета – свързана с творчеството на Марио Кастелнуово Тедеско, в която са изведени много интересни данни за неговите творби, за работата му със Сеговия, за изданията на творбите му

и за тяхното изпълнение в България, за което докторантката е допринесла креативно. Безспорен интерес представлява и подглава шеста, посветена на творбите и някои техни особености на българските автори за китарна литература. В тази подглава често е споменавано името на докторантката и като активен изпълнител, пропагандатор и тълкувател на тази литература.

В Заключението е направено обобщение върху изпълнението на поставените изследователски задачи конкретно за всяка глава. Доказана е и основната теза на изследването, че степента на развитие на музикалните способности у учениците влияе върху овладяването на китарния репертоар от Барока до съвременността. Ясно са изведени петте приноси на дисертационния труд, които са:

1. Представяне на музикалното развитие на учениците във възрастовите периоди в обучението по китара, съобразно с програми на Министерството на културата.
2. Характеризиране на структурата на музикалността в литературните източници и психолого-педагогическата характеристика на учениците от 1-ви до 12-ти клас в различните възрастови периоди.
3. Представяне на фактологически данни за световните и български китарни композитори и педагози, с оглед за решаване на проблемите в изследването.
4. Изясняване на изпълнителските и интерпретационни проблеми в различните епохи и жанрове в китарната музика. Характеризиране на педагогическия и изпълнителския подход на докторантката.
5. Анализирание на китарния репертоар в обучението по китара, като в някои от случаите са включени лични аранжimenti на премиерно изпълнение от докторантката на произведения от

български композитори. /Някои от анализираниите творби са рядко изпълнявани в българската практика/.

Представените единадесет публикации от докторантката дават нагледна представа за нейната висока продуктивност и ангажираност в научното и изследователско пространство на жанра.

Имайки предвид представената дисертационна разработка, нейния приносен характер за методологичната, педагогическата и научна дейност в областта на музикалното и професионално образование по китара, съобразено с всички нормативи на програмите на Министерството на образованието предлагам на уважаемото академично жури присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Нели Недева-Илиева по научно направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

18.10.2016

/Доц. д-р Албена Кехлибарева/